

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 419588 - PREZIOA: 10 PEZETA

DANIEL LANDART

ANTZERKIGILEAREKIN

Daniel Landart aski ezaguna da gure artean, ipar aldean bezala hegoan. Nor ez ditu irakurri edo ikusi bere antzerki ederrak? Behar bada, eta asko gara horrela pentsatzen dugunok, Daniel Landartek beste jende gutik ez bezala egungo ipar aldeko soziopentsamendu bat borobiltzen ari da bere antzerkien bitartez. Eta zergatik ote da hori horrela, hots, herri egoera antzerkien bitartez ematea alegia?

—Noiz eta non jaio zinen?

—Ni Donostirrin jaioa naiz. Donostiri Hazparnetik hamar kilometrotara dago eta Baionatik hogeita hamasei kilometrotara. 1946 jaio nintzen.

—Eta gaur non bizi zara?

—Orain Mugerren bizi naiz: Baionatik sei kilometrotara eta Hasparne aldera dago.

—Esan iezaguzu, lehenik, zure lehen ikasketak nola izan ziren?

—Haur denboran izan naiz beste guztiak bezala nere herriko eskolan. Eta gero Hasparnera igorri ninduten kolegio batetara. Baina nere osasuna txarra izanik, esturioak ez ditut segi ahal izan.

—Zure idazteko joera noiztikoa da eta zer gauza idatzi zenuen lehen aldiz?

—Orduan, nola estudioak ez nituen segi ahal. Baionara etorri nintzen eta hemen mediku edo sendagile batek aztertzen ninduen eta hasi nintzen ikasle bezala moldategi batetan lanean. Inprenta hartan egiten zen euskal kazeta bat "Gazte" izena zuena, eta hango artikuluekin eta kazetariarekin harremanak ukan nituen. Orduan sortu zen ene baitan idazteko gutizia edo nahikeria. Gehiena "Gazte"-n idatzi nuen. Baita "Herriari", "Gure Almanakan" eta bereziki eta gehiena "Enbatan" ere.

—Zure idatz lantxo haiek nola-koak ziren gaiaren aldetik?

—Gai aldetik ziren gazteen kezak goiti-behitiaz. Bai! orduan katoliko talde batekin lana egiten nuen, eta, noski!, katolizismari edo kristautasunari buruz asko idatzi dut. Gero, batez ere, politika sailan edo aberri mailako burrukan idatzi dut.

—Noiz hasi zenituen, ordea, lehen gauza trinkoagoak?

—Ene lehen poemak eta artikulak idatzi nituen hamasei urtetan. Eta hamasei urtetarik hogeita urte arte asko poema idatzi dut. Baina antzerkiari lotu naiz he-mezortzi urtetan, batez ere bi itzulpen egin nituen. Lehenik, "Odol Ezteiak" Federico Garcia Lorcare-

kan indar bat sortu zidan eta haren poesiak, haren indarrak eman zidan neri ere izugarritzko lanerako gutizia. Ikasteko, zer ikasi nuen, ez dakit zer ikasi nuen... sortarazi zait...

—Hurrengo zure itzulpen-antolamena "Amaren Harmak" Bertolt Brechtena zen.

—Antolamen bat zen, bai!, hau ere. "Odol Ezteiak" 1965ekoa da. "Amaren Harmak" 1969koa. Bitartean honetan lehen aipatu ditudan antzerki labor horiek egin nituen. B. Brecht idazle haundi bat delako, lehenik, berarengana jo nuen. Bigarrenik, gaia interesgarria iruditu zitzaidalako.

—Bi itzulpen-antolamen hau k besterik egin al duzu?

—Ez! Ez!

—Zergatik?

—Orduan pentsatu nuen nihaur gehien nintzela eta ensaiatu nin-

na zen eta bestea "Amaren Harmak" Bertolt Brechtena. Baina hirurogei eta hamarrean idatzi nuen beste antzerki bat eta hori jendetalde haundirak ateratzeko, izena zuena "Bai ala Ez". Hori egin aintzin, itzulpen horien ondoan banituen ere beste lau-bost antzerki eginak ikasle bezala, oso txikiak, oso laburrak, eta inoiz emanak izan ez direnak.

—Antzerki labor hauen izenak zein diren esan iezaguzu.

—"Mendiko Bakea", "Hilak Hil", "Herra eta Nigar", "Gure Haurra", "Irunako Bestak", "Ostatuan" eta "Hihiztariak". Azkenengo hiru hoi-etan ensaiatu nintzan bi antzeslari-ekin bakarrik egitea hamabost edo hogeita minututako batzuk.

—"Irunako Bestak", "Ostatuan" eta "Hihiztariak" antzerki laburretan, ez da horrela?

—Bai, hori da! Horiek irri egiteko ziren. Orain irri hori ez dakit ere jendeak on har dezakeen. Badakizu, eh!, duela hamar urteko historioak dira eta geroztik gauzak asko aldatu dira.

—Antzerki labor saila honen ondoren itzulpen antolamenak saila dator. Lehen itzulpena "Odol Ezteiak" Federico Garcia Lorcarena da. Antzerki hau Parisen egon ziraneko garai batetan lehen aldiz ikusi zenuen. Frantsesetik itzuli zenuen.

—Bai, hala da!

—Eta itzulpena baino gehiago antolamena bat izan zela diozu. Zergatik?

—Bakoitzak bere poesia sentitzen du. F.G. Lorca-ren poesia zinez itzultzeko beharko nuen jakinen lehenik hizkuntza, gaztelania. Eta nik hori frantsesetik hartu nuen eta nere erara itzuli dut. Ez dut, nahi baduzu, hitzez hitz itzuli batez ere poesia mailan. Besteak daniak hitzez hitz egin ditut bainan bere poesia ez.

—Zure lehen itzulpen-antolamen lan honetan, zer gauza berririk ikusi zenuen?

—Senditu nuen F.G. Lorca bazuela... ez dut esplikatzen ahal. F.G. Lorca irakurtu eta ikusi nuelarik halako nigan gorderik dau-

"HIL BIZIAK" deitu antzerkiaren egilea: Daniel Landart eta bere ondoan Gracie Etchebéheré

zten antzerki haundi bat egiten. Horrela sortu zen "Bai ala Ez". Baina esan behar da ere, hamasei urtez geroztik beti Larzabalen eta Monzonen antzerkietan nihaur jokatu nintzela. Aski ikasi dut Larzabalen obrak puska bat estudiantuz: ba gure Herriak zer nahi zuen ikasi bait nuen. Eta orduan, nere barneko, familiako eta inguramenduko kezka batzuk sartu ditut nere herriko euskaran, nere egun guztietako hitzekin, eta badirudi jendea asko gustatu zaiola zeren ez zen prediku luze bat bezala edo norbait mintzo populoari, bakarrik egun guztietako kezkak, egun guztietako problemak aipatzen nituen. Monzonen obrak ere aski irakurri nituen hamasei urtez goitik.

—Monzon eta Larzabal aipatu dituzu. Hauen obraren artean zuretzako zein obrak, batez ere, gehiena lagundu zizuen ikasten lan hartan?

"BAI ALA EZ" antzerkiaren azken zatia. Ezkerretik eskuinera: Paul Etchemendy, Michel Brust, Pettan Elissalde eta Dominique Esponde.

—Larzabalek asko idatzi du, uste dut chun bat idatz lan baino gehiago. Eta horietan esan daiteke idatz lan haundiak izan direla "Etxahun", "Bordaxuri" eta bereziki onena eta haundiena "Matalas". Monzonen antzerkiak badute biziki F.G. Lorcarenen irudi, bereziki "Menditarrak" deituriko antzerkiak. Maitena izan zait nerezako "Menditarrak" eta gero "Hazparneko Anderea", eta azkenik "Eneko Bizkai eta Maria Lorca".

—Zer diozu zuk aipatutako Larzabalen hiru antzerkien gaiaz?

—Nik pentsatzen dut Larzabal berak pentsatzen dituen istorioetan baino askoz hobeki antolatzen dituela bere antzerkiak gai historiko bat hartzen duelarik. Eta hori, lekuko, "Borda Xuri", "Matalas"... eh!, eta horiek antzerki historiko batzuk ziren.

—Eta Monzonen kasoan?

—Monzonen antzerkia, egia esateko..., pentsatzen dut Monzonen antzerkia gehiago irakurtzeko de-

etsiak edo gure adiskideak zein diren, edo bederen nor zer joko daraman. Donibane Lohizunen emana izan zen (1970ean). Nihaur harrituta gelditu nintzen pixka bat, zeren, sala edo areto guztia bete betea izan zen.

—Antzerki hori zein taldek eman zuen, eta, zenbat lagunek osatzen zuten talde hori?

—Antzerkiak hartu zuen indar berri bat hirurogeita seitik goitik. Eta gure mania zen antzerkilarien biltzarra. Esan nahi baita herritxikietan ziren teatrolari onenekin talde bat egitea. Horregatik mila federatzi chun eta hirurogei eta hirurogei eta zortzian eman genuen, beraz, Larzabalen "Matalas". Geroztik talde berarekin eman genuen "Ibañeta", hau ere Larzabalen. Eta hirurogei eta hamarrean, talde berak, edo ez bait dira aldi guztiz jokolari guztiak berak behar, taldeberak eman zuen "Bai ala Ez". Bederazti lagunek egin zuten antzerki hau.

—Gaurko saioari amaiera eman beharrean aurkitzen gara. Eta, helle, zure lehen antzerki luze bat besterik ez dugu aipatu. Dolu da! Baina denbora asko baino lehen, berriz ere, elkar hizketatuko gara. Zuk zerrorrek ere parte hartu zenuen "Bai ala Ez" antzerkia emana izan zenean. Zergatik teatrogilez gainera zara teatrolari? eta noiztik hasia zara teatrolari bezala?

—Batzutan teatrolari naiz, bai! Eta asko gustatzen zait tetro egitea. Hirurogei eta hirutik goitik hasi nintzen teatrolari. Nik antzerki nuen lehen antzerkia "Etxahun" zela uste dut, Mugerreko taldearekin emana.

—Eta, gaurkoz, amaitzeko esan iezaguzu zein diren zure beste antzerki luzeak. Eta lehen agindu bezala, laister berriz ere zurekin mintzatuko gara.

—"Noiz" hirurogeita hamarrean egina; "Hil Bizik" hirurogeita hamabian eta hirurogeita hamairuan egina; eta "Xuri Gorriak".

—Aurrera bada bide beretik, Daniel Landart. Eta agindu bezala laister arte esanaz agurtzen zaitugu.

—Nahi duzun arte eta anitz esker zuri!

URZOLA

Uztapideri omenaldia Hernaniko Ereñozun

ATZERATUEN ALDE

Buruz atzeratuen astea izan da Apirilaren 20tik 27ra artekoa. Aurtent Gipuzkoan bertsolariak ere eman diote argibidea eta zabalkundea buruz atzeratuen arazoiari.

Saio bat Donostiako Astorian izan zen Apirilaren 20an. Bestea, berriz, Lazkaon Apirilaren 26an.

Donostiakoa ez zen hain bete gertatu. Beste saioen berririk ez dugu.

Bertso-entzule gutxi bildu zen. Ez da erraz bertso saio ona egitea aretoa erdi bete denean. Ez da aski seiko bertsolari talde egokia ekartzea bertso saio ona gerta dadin.

Astorian ez zen jende gehiegirik bildu nahiz eta areto barrurako eguraldi apraposa izan. Agian, egunkariaren batek ezarri zuen ikeratuko zuen jendea, «para subnormales» esaten bait zuen. Berastegi aldera joana izango zen, behar bada, beste zenbait. Izan ere, iraultza txikia egin daiteke buruz atzeratuekin.

Jendeak kanpo bertsolariak bere eguna behar du, aldardea. Gorabehera haundiak ditu artista batek. Antzualdiak eta jorrialdiak ditu. Bestalde, bazkal aurea ez da bertsoarako ordurik onena.

Ez dut uste esaten den bezain txarra izan zenik Astoriako bertso saioa. Gauza eder asko esan zen.

Buruz atzeratuez egin erazi zitzaizen iharduna izan zen girotzen galerazi ziena ezpairik gabe. Oso gai egokiak jarri zitzaizkien arazo horretaz, baina gehiegizkoa zen bertso saio baterako.

Bertsolariak ez dira «Patronato San Miguel»eko sikologoak, buruz atzeratu batek sortzen dituen arazo guztiez jabeturik egoteko.

Halere gauza eder eta egoki asko esan zuten. «Naturalezaren joeraz eta ez gurasoen erruz sortzen dira, ez dira baztertu behar, eskolatu egin behar dira, gizartearen leku bat utzi behar zaie, herri osoak lagundu behar die, etxeko larrosa dira».

«Landaberri» ikastolako taldea ihauteri gisako antzerkian.

Honelako egia asko entzun zen bertso saio hartan. Baina egia esan, ihardunaldi luzeegia egin erazi zitzaizen horretaz. Pelota gogorregiaz ihardun erazi zituzten haseratik.

Halere nahiko ondo moldatu ziren. Hona, adibidez, Igarzabalen bertso bat:

Denok kezkatu bear giñuzke
atzeratuen kasoak,
etxea estu baiño lenago
kezkatutikan auzoak.
Beren pixua ezin du jaso
bakarrikan gurasoak.
Oiei lagundu bearra dauka
gaurregun erri osoak.

LASARTEKO JAIALDIA

Ikuskarrizko jaialdia egin zuten Lasartean, Apirilaren 20an, «Landa-

berri», ikastolako neska-mutikoei. Harriturik geratu ginen.

Haurrak maite dituen guraso edo irakasle batentzat edozer huskeria gerta daiteke zoragarria. Guk ez genituen haurrak ezagutzen. Halere ordu t'erdia zoragarriak igaro genituen.

Goi mailako jaialdia izan zen. Hasi eta buka, ihauteria gisa moldatutako jaialdia.

Entzun dugunez, badute leku gehiagotara joateko asmoa. Merezidu. Donostiara ere etortzeko asmoa ba omen dute. Egia gerta dadila. Zorionak denoi.

UZTAPIDERI OMENALDIA

Hernaniko Ereñozun Maiatzaren 4an, «Ur-Mia» elkarteak antolatutarik.

Egitaraia:

GOIZEAN:

10etan, herri meza Ereñozuko elizan.

11etan, Xalbador, Mattin, Azpillaga, Lopategi, Lasarte, Mitxelena eta Koxme Lizaso bertsolarien lehen saioa.

Gai-jartzaile, Joxe Mari Aranalde. Oraigarri bat emango dio Uztapideri «Ur-Mia» elkarteak bertso saioaren erdian.

2,30etan, bazkaria.

ARRATSALDEAN:

5etan, «Ekintza» dantzari taldearen dantzaldia.

6etan, bertsolarien bigarren saioa. Goiz eta arratsalde, bola txapelketa eta trikitalariak.

MUTIOZABAL

ZERUKO ARCIA SALTZEN DA:

ELGOIBAR

M. Gorostiza

EIBAR

Angera
Markina
Iriondo
Eguren
Gisasola
Barela
Alday
Aranburu
Estanko, 11
Isasi
Simon
Amana
Uraui
Urizar
Siglo XX

IPAR EUSKAL HERRIKO BERRIAK

GAZTEAK EUSKALDUNAGOTZEN ARI

Denok dakigu, eta nork ukatuko du?, etorkizuna gazteengan dagoela. Honekin haxe esan nahi bait da: ekintza sozial baten segida gazterien egitekoa dela.

Gure kasuan, berriz, lehen aitortua are gehiagotzen da. Guri ukatu zaiguna, dena ez bada ere beharrezkoena bai, gure ondorengoentzako eman nahi izan behar dugu. Beraz, inoiz ez bezala ontzat jo behar dugu esakerak dioena: zугan ipini dut ene uste guztia!

Eta ipar aldean, berriz, gazteek badute konfiantza eta uste horien beharra. Non ez? Hala da! Baina, ipar aldean inon ez bezalako beharra dela esango nuke. Itsas eskinakoak deseukaldundurik dira orain baino lehenagorik; eta barne aldekoak geroz eta gutiago dira, eta hau ia oro adinekoak. Eta gainera, harritzekoa ez den bezala, bestela baizik, Pariseko errejimena, ipar aldea zapaltzen bestetan ez da ari, ohitura duenez beti danik!

Zer, oraindik?

Baionako Marracq lizeoko edo ikastetxeko gazteek zenbait gauza eder eratu dute joan den 24ean, 25ean... Berez ezer guti, hala nahi bada ikusi gauza hori. Baina egun, geroz eta gutiago, gizarteko gauzak bereztasunaren ikusmoldeak neurtu ohi ditugu. Finean, bada, zer da hemen berez eta ez bestez? 24ean, beraz, ipar aldeko bi eskultoren lanak erakutsi ziren Marracq ikastetxe horretan. Bi eskultoreak Jesus Etxebarria eta Pantxoak Saint Esteben ziren, biak ezagunak gu guztiontzako. Eta 25ean kantaldi bat zen M. J. C.-ko Polo-Beyris aretoan. Bertan parte zuten Bilbotik heldu zen Oskorri taldeak eta Anje Duhaldek. Lehen partean Oskorri abestu zuen eta bigarrenean Anje Duhalde.

Denei, baina batez ere, ipar aldekoek deia egiten diegu: gazteria da zuen esperantza eta berari eman bide eta laguntza, zeren, hori horrela ez bada nik ez dakit nola demontre aurrera joatea pentsatzen den. Laguntza eta bide horietako bat informazioa dateke. Zenbat eta zenbat dira, gaur bertan ere, non bizi diren eta nola bizi diren ez dakitenak (batez ere gazte asko!).

Ipar aldean, lehenik, ipar aldekoak!

HAZPARNEKO LABORANTZA IKASTETXEA

Berriki euskaltzain eginga izan den J. L. Davant dugu Hazparneko Laborantza ikastetxeko buruzagi. Buruzagi ezezik bertako erakile ere badela aitortu behar da, nahizta zenbaitek hori ontzat ez eman.

Guti da edo ia inor ez Laborantza ikastetxearen izena erabiltzen denik. Halere, J. L. Davantek esaten digu Laborantza ikastetxea beste izenik ez dela. Baina beste izen batez deitzen zaio, hots Collège Saint Joseph izenez!

Collège Saint Joseph izena erabiltzen bada bi ikastetxe dira izenpe horretan. Bata Tekniko Ikastetxea eta bestea Laborantza Ikastetxea. Hori bietan azkenengoa 1960ean antolatu zen. Garai hartan han zen J. L. Davant, Aljeriako gerlatik aski etorri berria. Gaur arte ikastetxe berean lanean jardun da.

Baina orain, dirua dela eta gehiegi ez gutiegi baizik Laborantza ikastetxea itxi egin nahi da. Egia da dirua falta dela, baita, ordea, Laborantza Ikastetxea maite ez duenik ere badela. Zergatik ez maite bada Laborantza Ikastetxeko irakasleek maite dute Laborantza Ikastetxea. Nork ez du bada maite? Dolu da esatea bainan ez esatea nor den are gehiago.

Collège Saint Joseph Baionako Apezpikuaren zuzendaritzapean dago. Bere arrazoinak izango ditu, baina bat bakarrik ere ez guk ontzat emateko!

Laborantza Ikastetxea hobetu egin beharko litzatekeela? eta diru gehiago Uari eskatu? eta irakasle gehiago eta, agian, hobeak ere bai? AKord gara pundu guzti horietaz. Baina, denek gainetik, arrazoin nagusia: gure ipar aldeko laborarientzat Laborantza Ikastetxe bat behar dela, nahita ezkoa da hori! Eta heriaren nahia bera ere bada hori!

Beraz jo aurrera Hazparneko Laborantza Ikastetxearen alde zaretenok!

«XURI GORRIAK» DELA ETA LEKURIK EZ!

Joan den 21ean, astelenez, Daniel Landarten «Xuri Gorriak» antzerkia antzeztu zen Hazparnen. Jende aski bakarrik ez, sobera ere izan zen. Lekurik ez!

Zorionak antzerkigileari eta hara joan ziren guztiei!

Hilaren 28an (gaur 25 izanik) antzerki bera Donibane-Garaziko Vauban aretoan emanen da. Oraingoan aretoa haundixeagoa izanen da, baina, Hazparneko aretoa hainbat jende joaten bada, Vauban aretoa ere tipiari gerta daiteke.

Berriz ere zorionak antzerkigileari eta antzerkia ikustera joanen ziren guztiei.

Eta nola ahaztu antzerkilariak? Hauentzat gure eskerrik beroenak. Segi bezate bide beretik!

URZOLA

JOSE ZINKUNEGIBEN OPTIKA DONOSTIA

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

Emazteen egunean

zeruko ARGIA

EUSKALDUN ASTEROKOA

EGIZU HARPIDA BERRI BAT BIDAL TXARTEL HAU BETETA

Izen-deiturak

Kalea Zenbakia

Herria (Prob.)

LANA GIZAGILE GIZONA LANGILE

Gizonaren fruitu da lana eta lanaren fruitu gizona, hein haundi batean. Haurrak egiten du gizona guraso eta gurasoek sortzen dute haurra. Haurrik gabe ez daiteke guraso izan. Gizalanik gabe ezin daiteke gizona gizon izan.

Gizonak gizon izan nahi baldin badu sortu egin behar du. Sortuz gizontzen da. Eta lana du etengabe sortzen iharduteko bidea. Gizon antzua ez da gizon. Alferra ez da gizon.

Baina, horretarako, gizonari dagokion lana egin behar du. Asot baten antzera edo makina baten gisa lan egitea, ez da aski gizon izateko. Gizonaren dohai guztiek hartu behar dute parte langintzan: sormenak, irudimenak, askatasunak, maitasunak...

Hau horrela izanik, nahiko ilun agertzen zaio gizonari bere giza-etorkizuna.

Lana egiteko aukerarik gabe da gizon asko. Irendurik, antzualdi bortxatuan, sortzeko ahalmenik gabe, beraz. Gizonezko eta emakumezko gehiegi da egoera honetan. Lan eskasia ugaltzen ari da. Gizon izateko bideak ixten ari zaizkio gizonari.

Beste zenbait, berriz, makinaren gisa ari da lanean. Beti lan berdinean, bizitza osoan gauza bera eginaz; makinari lana nola egiten duen begira edo makinaren abiadari jarraituz. Makinaren pieza bat besterik ez da gizona. Makinaren morroi. Makinaren jabearen morroi. Makinaren lanaren morroi.

Erabat morroi eta mende hartzen duen zurrumbilo eta sare honetatik nola atera daiteke langilea?

Jasaten duen morrontzaz jabetu behar du lehenik. Urak zurrumbilo batean bildu duela ohartu behar du igeri dabilenak. Bestela hantxe iraungo du ito arte. Gorputzeko bizia eta osasuna bakarrik ez dira arriskuan jartzen lantegian. Gizon izatea bera jartzen da jokoan.

Langileak bere lana, bere umea, saldu behar du (eta merke gainera) biziko bada. Arago oraindik, bere burua saldu behar du diru truk, eta diru urriaren truk, biziko baldin bada.

Ez da bere buruaren jabe, ez bait da bere lanaren jabe. Ez da bere lanaren jabe, ez bait da bere makinaren jabe. Nagusiaren makinaren gupilari eragiten dion katea besterik ez da.

Ez lantegiko ondasungoaz du aginpiderik, ez lan-orduez, ez lan-antolamenduaz, ez lan-sariaz, ez bere buruaz.

Honetaz jabetzen ez den langileari nagusiaren makina bat gehiago izateari jarraitu beste biderik ez du. Ematen dion lana eta dirua eskertu beste lanik ez du. Nagusiak ematen diola jaten aitortu. Nagusi onak, berriz, bere langileari lana eta dirua, jana eta bizia ematen dizkion poza du.

Alderantziz dela ohartu behar du langileak bere burua jaso nahi badu. Azpikoz gora ezarri behar du txanpona, beste alderdia ikus diezaion. Ikusten ez duen beste aurpegi hori ikus dezan ahaleginak egin behar ditu.

Baina bakarka ez du jirako. Elkartuta bakarrik jira daiteke bestaldera. Ez da beste biderik gizonak giza-lana egin nahi badu. Eta lan horrek gizona gizon egin dezala nahi baldin badugu.

HAUTESKUNDEAZ (I)

Noiz izango ote dira? Bihar, etzi, hurren ilean? Oraindik ere ez dugu ezeren zihurtasunik, baina hauteskundeak, sindikato izeneko elkarte barruan, laster izango ote diren gaude. Maiatzerako programaturik daude oraindik ezeren segurantzirik ez dugun arren. Hain garrantzizkotzat jotzen duten arazoa oraindik ilun azaltzen zaigu. Gauzek hobekiago zehatuak, taxutuak, antolatuak egon beharko lukete, dagoeneko.

Ez dakit, baino aurtengo hauteskundeek halako gatz eta piperia izango ote duten nago. Zurrumuruak, agiriak, eztabaidak, zalantzak, ez dira faltako. Egungo sindikatoak langileen esku-bideak bete erazteko baldintza minimoak betetzen ez dituela argi eta garbi dago. Sindikatoak beste molde batzuk eskatzen ditu bere eginbiderik nagusia bete dezan.

Alde batetik langileen elkar-tea behar du izan, langileen interesak zaintzeko eta babesteko sortutako elkarte, klasearen errealidadean oinarriturik langileen tresna baliagarri izango den zerbait. Beste pausorik ere eman behar baita.

Elkarte hauek ez dute langile-entzatz antolatuak (sic) bakarrik izan behar: ez da mesede gisa eskaintzen zaion zerbait. Langileek eta langilearen dinamika barruan sortu, eratu, moldatu eta hedatutako elkarte behar du izan. Sistemaren barruko kontradikzioak nabarmenkiro begi bistan daduzkagu. Lantegia familia gisako zerbait dela entzuten dugunean dibortziazteko berebiziko tentaldiak izango ditu zenbait-tek. Interesak hor daude, eta erakunde guztia, egitura guztia, gaurregun, jakineko interes batzuen arabera moldatua dago.

Sindikatoaz hitzegiterakoan, gutxienez Europa aldera begirada bat eman dezagun. Bere akats eta guzti, sindikalgintzaren eragina ikusi ahal izango dugu. Lantegi barruko arazorik nagusienetan sindikatoak asko deza-ke. Duela hilabete batzuk LIPEko arazoaren berri jaso genuen. Egungo RENAULT lantegietako korapiloa ez da erabat askatu. Eten gabeko ihardunean dihardute sindikatoekin konponketa batera iritsi daitezten.

Liberalismoa eta bere praktikotasuna pikutara joan ziren. Askatasunaren izenean egindako bidegabekeriak eta injurtziak oraindik gogoan dauzkagu. Estaduen neutralidadea jauntxoan onerako eta aberastasunerako baino ez zen erabilia izan. Bakarkako konponketak, «askatasunez» egindako konponketak injurtzia hutsa bilakatzen ziren. Gaurregun ere, badaezpada izan ohi dira zuzendaritzak langileak banan bana hartuaz egindako bilerak. Jendea zatitze bide egokia izan ohi da hori.

Elakartasunak indarra dakar, eta langileen elkartasunak langile indarra. Eta, zoritxarrez, indarrak erabakitzen ditu gauzak gaurregun. Egungo egierari begirada bat emanez gero, hori ber bera iatortuko diguzulakoan gaude. Vietnam, Kurdistan, Biafra... indarpean aurkitzen dira. Portugalen, Mozambiken, SEATen, Firestonen, indarrak izango du azken hitza. Eta, elkarriketan, indarren arrazoiak asko dezake.

Europar zehar sindikatoak indarrean daude. Bat edo beste erabat burokratizaturik aurkitzen den arren, horrek ez du elkarte hauek gaitzetsi behar direnik esan nahi. Sindikatoak indartsu dauden lekuetan langile kukuak ozenki jotzen du.

Sindikato batek bere egitekoa bete dezan, askatasuna behar du. Elkarrekin zer ikusirik ez duten loturak alde batera utziaz, askatasunez jokatu. Klase errealidadean finkatu behar da eta erabat demokratiko jokatu bertako kargudunak aukeratzera-koan. Bada, beraz, zer eginik gauzak alda daitezten.

Aurtengo hauteskundeak jende eta talde asko mugieraziko du. Batzuek erabat sartzeari, hauteskundeetan parte hartzeari ekingo diote. Beste talderen batzuk boikota egiten saiatuko dira. Azkenik izango da, teoriak boikota aldarrikatuz, praktikan bete betean parte hartzen saiatuko denik, hots, dupleak eta hoge eta hamaika eskutik hartzen saiatuko denik. Oraindano borrokaren prestamenaren isiltasuna nabari da. Noiz eta nolakoa izango ote da taldeen jokabidea?

Dena den, laster erabakiko den gauza da.

MIKEL UGALDE

ELEBITASUNAZ

Hain aipatua den gai eta arazo honi aztertu eta erabaki sakon bat ematea ez da nere helbura, alderdi batzuk zertxobait aipatzea bai-zik.

Bn hizkuntza dituen herria zerbait berezia da, ezpairik gabe. Baina gure herrian herritar guztiak ez dira bi hizkuntzaren jabe. Elebitasuna aipatzen denean, beraz, bi hizkuntzak sartu behar direla kultur mailan adierazi nahi dugu. Horrenbeste eskatzen bait du herriaren nortasunak.

Zenbaitetik dioenez, herri kontzientzia hartzen dugunean bakarrik lortuko dugu mailan geure hizkuntza sartzea. Herria hortaraino esnatzea amets bat besterik ez da beste askorentzat. Beharrak bakarrik behartuko gaitu horretara. «Maixu ona bait da premia». «Elkarri ezin ulertu diogunean, ulertuko diogu elkarri» esan zuen norbaitek. Oso arazoizkotzat jotzen dut hizkuntza alorrean.

Alfabetatze ikastaro batean sortu zen honako eztabaida hau: Elebitasunaz edo bilingismoaz hitzaldi bat eman behar denean zein hizkuntza tan eman behar da? Euskaraz ala erdaraz?

Bi hizkuntza hitzegiten dituztenen arazoa da elebitasuna. Gure gizarteari dagokionez: euskara eta erdara. Bi gizarte oso desberdin dira gure herrian. Bi hizkuntzak dakizkien osatzen du talde bat. Bat bakarra dakitenak bestea.

Ez naiz erdara erabili zale euskal kultur alorrean, nahiz eta inoiz erdararen beharra ikusi. Euskaraz ikasten dihardutenengatik bakarrik emango nuke erdaraz. Euskal kultur munduan sartu nahi dute, baina oraindik ez dute euskara menderatzen. Halere, hemen ere, ahal den erdararik gutxienez sartuko nuke. Laburpen batzuk emateko bakarrik, hain zuzen ere. Euskara entzutera eta ikastera behartu ditugu ahal den azkarrenik euskaldun berri hauek ere.

Beti erdal giroak ito ez gaitzan, euskara soilezko taldeak osatu behar ote diren, iruditzen zait. Kultur taldeetan batez ere: ume taldeak, dantza taldeak eta abar bide hortatik sartu behar ditugu. Bestela betikoa gertatuko da. Euskaraz ez dakitenen ohorez galduko dugu geure hizkuntza.

Jokabide gogorregia dela esango du norbaitek. Baina ez da beste biderik. Noiz eta non beste bide bigunago bat hartu aztertu beharko

da, noski. Baina jarrera intransijente bat hartzen ez dugun bitartean galduek gara.

Jokatzen dugun baino askoz ere gogorrago jokatu beharrean gaude. Bestela beti erdararen erasoan biziko gara. Euskaldunok erdalunduko gara erabat. Euskaldunok itsatsiko gara erdal kulturaren. Euskararen eta Euskal Herriaren heriotza datorkikigu betiko bide lerdotik.

Etetik hasi behar du gogorkeria honek. Erdara asko entzuten da euskaraz dakitenen etxetan. Ikastolatik haurra noiz aterako zai dauden guraso asko erdaraz mintzo da. Errazenara jotzen du zenbaitetik. Eta familiak diodana bera diot tabernako, lantegiko, lagunarteko eta kultur talde eta ekintzako harremanez.

Tartean euskaraz ez dakien bat egotea nahikoa da beste hamarrak erdaraz hitzegiten hasteko. Kontu piska bat eduko behar da, noski, etorkin berriak, zeharo aurka jar ez dadin. Lantegian batipat. Kanpotarrak etxekotu behar du eta ez etxe-koak kanpotartu.

Lagunartean ere errukirik gabeko izan behar dugu. Beti euskaraz mintzatu behar genuke. Tabernariei, dendariei eta abarrei ere beti euskaraz egin beharko genieke.

Nolaz ez dute euskaraz ikasten gure lagunartean diren erdalun banakak? Beti erdarara jotzen dugulako. Errazera zabartuak gara. Jokabide tinkoagoa eskatzen du gure hizkuntzaren egoerak.

AZKORBE

zeruko ARGIA

JABEA:

Nafarroa, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoek.
Burlada, Kale Nagusia, 50-1
Donostia, Okendo, 22
Telf. 41-95-88

Ondezkaria: Kaletano Ezelza Ituriza

ARPIDE SARIA:

Barruan 400 pezeta
Korreo batasunetako herrietan 620 pezeta
Atzerrietako beste herrietan 460 pezeta
Airez Aldez aurretik galdetu

Salmenta (ale bakoitza) 10 pezeta

Moldiztegia eta Idazkola:

«Gráficas Navasal»
A. Adoain, 1. IRUÑEA
D.L.: NA. 80-1963

ZENBAT

GARA

✿ Maiatzean

Maiatzean barrena zenbait saio moldatzeko da Arrasateko "Danok" elkarteak.

Dagoeneko eratuak ditu Jose M. Telleria pintura erakusketa eta Juan San Martin euskaltzainaren hitzaldi bat.

Datorren astean, berriz, hilaren 7an, bertsolari saio bat eratu da Gurea Zinemaren. Bertan hartuko dute parte Lopategi, Azpillaga, Gorrotxategi eta hiru azpeitiarrek, Agirre, Lizaso eta Lazkanok, alegia.

Azken batez, hilaren 28an, San Anton abesbatzak haurrari buruz prestatua duen kanta saioa aurkeztuko du Gurea Zinemaren bertan.

● Beasainen ere, herriko festak direla eta, Jakintza Astea prestatu dute aurtien ere, maiatzaren 14etik 18ra bitartean.

Aldez aurretik, hilaren 8an, Asentzio egunez, Umeen Euskal Jaia eratu da. Goizetik, idaz, margo, dantza-solte eta kanta sariketak izango dira. Arratsaldean, aldiz, Lasarteko Ikastolako Haur Taldea eta Kixki, Mixki eta Kaskamelon pailasoen saioa.

Jakintza Asteari bagagotziko, berriz, hilaren 14 eta 16an bi hitzaldi izango dira (antzerkiaz eta bilinguismoaz). Hilaren 15ean, zestoarrek "Hitz neurtuetan" deitu bertsosoa agertaraziko dute, eta 17an, Daniel Landarten "Noiz" antzerkia aurkeztuko da.

Azken batez, hilaren 18an, bertsolari saioa goizetik eta harrihasotzaile eta haizkolariak arratsaldean.

● Eibarren ere gertatzen ari dira maiatzeroko izaten den Umeen Euskal Jaia eta egun honen inguruan eratu ohi diren hitzaldi eta gainerako saioak.

Ekainaren 1ean izango da aurtien X Umeen Euskal Jaia, eta bezperan ohizko kantaldia, Pantxo eta Peio, Xabier Lete, Lurdes Iriondo, Gontzal Mendibil eta trikitilariak parte hartuko dutelarik.

Maiatzaren 6, 13, 20 eta 27an, berriz, bost hitzaldi eratu dira, Gipuzkoako Ikastolen Elkarte-Batzak egindako programaren arabera.

Hilaren 6an, J. M. Etxezarreta mintzatu da "Noiz den haurraren hazkuntzaren garairik bereziena" delako gaiaz, eta ondoko egunetan Mikel Ugalde, Luis M. Mujika eta Andu Lertxundi.

Horrez gainera, hilaren 17an, Urnietako "Buruntza" gazte taldeak Buruntza Azpian edo dena ankaz gorako lurraldea izeneko antzerkia aurkeztuko du.

Zumetaren "Mozorroak" Bergaran
(Argazki argazkia)

✿ Zumetaren "Mozorroak"

Apirilaren 19an, saio haretara propio deitu eta gomituak izan ziren berrogeita hamarren bat lagunengandik, MOZORROAK izeneko filmean aurkeztu zen Bergaran.

Joan zeneko abenduan, "Bergarako Urrats Berriak" deritzan taldeak haurren maskarada delako bat muntatu zuen, Zumetaren ideia batez eta M. Isabel Alonsoren eskulanez.

Antton Elizegi lasartearrari esperientzia haretako lekuko bezala zenbait zine roilo aterata zezan eskatu zioten, eta ondorioak oraindik neurri handi batetan aztertzea daude.

● Azterlan horri ekin asmoz, eta Elizegik egun haren bildutako filme eta argazki baliatuz, nolabaiteko elkarriketa bat sortarazi nahi izan zuten antolatzaileek, bertan bilduak ginen irakasle, eskultore, pintatzaile, poeta, idazle, pedagogilari, kazetari etabarren artean.

Hainbat iritzi entzun zen, Nestor Basterretxea, Reinaldi eskultorea eta Mikel Lasa gehien bat mintzatu zirelarik. Batz bestea, puntuarik berezianak izan ziren:

1.—Zumetaren ideia izugarri ona. Guztiz baliagarri beste zenbait tokitan ere. Haurren jostagarri ezezik, kreaio zentzuaren eragingarri ere.

2.—Ideiaren desarrollo irudikorra. Maria Isabelen muntaketa guztiz ona. Plastika adiarazpenei bagagotzkie erabatekoa.

3.—Ideia eta muntaketa eder hoik kaleratzekoan, ordea, ez ziren behar bada mamitu, hainbat alderditan gauza motel eta huts aterata zen, eragin handirik gabe.

● Ondorioz, egin beharrezko zeregin bi azaldu ziren: Bata. Antton Elizegiren materiala (4 zine roilo eta 150 diapositiba) eta hor nonbait beste zinezalaren batzuek ateratu zituzten pasarteak Nestor Basterretxeari eskaini zitzaizkion, guzti haretaz dokumentu erakusgarri eta bateratsu bat moldatzea, Bergarako lehen esperientzia hori han-hemenka, beste edozein ikastolan eta, eman ahal izateko.

Bi. Bergarako esperientzia honen posibilitateak aztertu, zer nolako jarraipena ukan dezakeen ikertu, zein toki, giro eta ikuspegiaren arabera beste gauza mamitsuagoren batetan finka eta ager ote daitekeen istudiatuz.

✿ Bizkaya'ren Auzo-Ikastola irakurleak mintzo

Ez dakigu irakurleak gogoan izango ote dituen 1973 urtean Bizkaya'ren Auzo Ikastola delakoaz erabili izan genituen etabaidak.

Sasoi haretan esan genuen esan, Amaitegimen (Abadiño) geratzen zela gerra aurretik Bizkaiko Diputazioak eraiki zituen ehun inguru hauzko ikastolako azkena.

Esan bagenuen esan genuen. Ondoko aste eta hilabeteetan, Bizkaiko hainbat irakurle esker jakin ahal izan genuen ez zela Amaitegimen geratzen zen bakarra. Ez horixe, han hemenka bazela, ordea, beste zenbait ere.

Karrantza, Larrabetzua, Berriatua, Zornotza, Mallabia, Dima eta Zaldibarreko hauzko ikastolen aztarrenak orrialde beronetan eskaini ahal izan genituen, baita hainbatetan lekuko argazkiak ere.

Beraz, zortzi guztiz, eta urtebete luze pasa ondoren, besterik ez zela geratzen uste genuen. Baina oraingon ere oker ginen. Hona Bilbotik Kepa Mallea irakurleak bidali berri digun gutuna:

Kaixo Amatiño!

Aspaldidanik erabili dudana asmoa hona gaur non betetzen.

Jarraitzen duk honelako hauzko kolekzionatzen, ezta? Hala espero diat.

BIZKAYA'REN AUZO-IKASTOLA hau, Gerrika, Zeinke eta Jaio hauzounetako eskola duk. Tokatzen den maisu edo maistra bakarra urtero aldatzen den hoietakoa. Orain Markinari lotua den Bolibar (edo "Goilobar" ingurukoentzat) herrikoa lurrez.

"...berriatutako dizkik teilatu eta hormak"

● Resustan kalekoek esan digutenez, Lan Kide Aurrezkiak kontratu bat egin zuen horretara emana den enpresa batekin, martxoaren 19tik 20ra arte txartelok erdaraz ager zitezkeen, eta martxoaren 20tik apirilaren azkenararte, aldiz, euskaraz. Beraz, hogeitun egun erdaraz eta berrogei euskaraz.

Pasatu zena zera izan zen, erdaraz agertu orduko gure segurarrak erreakzionatu egin zuela eta guk berarekin batera. Despisterik ez, beraz, Arrasateko Resusta kalean, publikidade ikuspegi eta taktika bat baizik.

● Gertaera honek gauza bat, edo bi, erakusten dizkigu.

Batetik, Lan Kide Aurrezkiak erdaraz zerbaite jarri orduko jendeak erreakzionatu egiten duela. Beste zenbait antolamenduri ez zaio horrelakorik gertatzen. Azken batean dohai bat da, beraz, eta ez akatsa.

Bestetik, zenbait oharu ez bada ere, Lan Kide Aurrezkiak ez zuen orain dela urtebete ezer guti baino euskaraz egiten. Geroztik zerbaite baino gehiago egin du —azkenengo "Komikia" lekuko—, baita konpetentzia lanean jarrarazi ere. Meritu hau ez diezaioke inork Lan Kide Aurrezkiari uka.

Guzti honetan badu ile zuridun gihar batek zer ikusirik. Aupa!

✿ Aldizkarietako kontuak

● Gure ZERUKO ARGIA hau ez omen da hain "zeruko" zenbaiten ustetan. Baina, "zeruko" ez bada ere, "santu" samarra bai, behintzat, euskal talde desberdinen berri ematen gehien saiatzen dena bait da. Eta hau, astero froga daitekeen gauza da, aspaldidanik.

Dena den, ni neu harritzen nauena zera da, "infernukotzat" duten beste aldizkariak zein erraz —eta lotsa gutiz— baliatzen diren beronen argazkiez, nondik hartzen duten aipatu ere egin gabe.

Lapurretan egi eta batere disimulorik gabe gainera. Oraitu astekari batek ez du ba ZERUKO ARGIAtik jasotako argazki bat oin eta guzti (azpikaldean jarri ohi den lerrokada alegia) agertarazi!

✿ Azken berriak

Berriro ere Euskal Herrian dugu otsailaren lehen astean Afrikako Mali Errepublikara joan zen euskal espedizioa.

Egia esan, hamar lagun joan ziren eta dagoeneko hiru baino ez dira oraindik itzuli, baina, hori bai, edozein material (tresna zein argazki eta filme) ekarri dutelarik.

Berri zehatz eta hedatuagorik eman ahal izango dugu.

● Altsasuko Udaletxeak eskualde mailako Ikastola Nagusi bat eraiki asmoz ari da.

Ikastetxe honek Burundako beharrianak beteko lituzke, eta 20.000,— m2tan barrena Larrasal edo Basamutur lurraldeetan eraikiko.

● Zestoako Zine Club delakoak eratu omen du I Euskal Zinema Lehiaketa.

Eratzekotan datorren urterako eratu litzateke, euskal zinemagintzari nolabait hasera eman nahirik eta zinezale gazteen produzioak promozionatuz.

● Gipuzkoako Ikastolen Elkarte-Batzak idaz eta margo lehiaketa bat eratu du, Gipuzkoako ikastola guztietako ikasleek parte hartu ahal dezaten.

Loiolako Ikastolan eratu da, maiatzaren 18an, goizeko 10etatik eguerdiko 2ak bitartean.

Gaiak eta lanaren neurriak egun berean adiaraziko dira. Epai-mahaia Gipuzkoako Ikastolen Elkarte-Batzak berak izendatuko du.

● Maiatzaren 18an Haurren V Euskal Jaia eratu da Plaentxian.

Honako euskal jai hau "Soraluzeko Ametsa" deritzan elkartearen ardurapean burutu da.

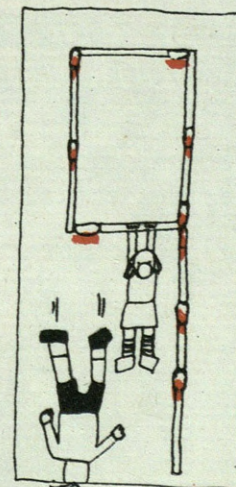
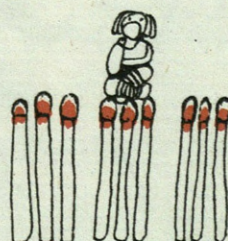
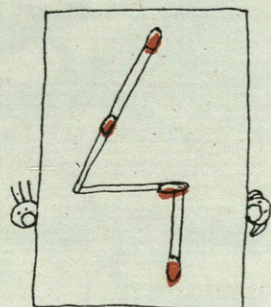
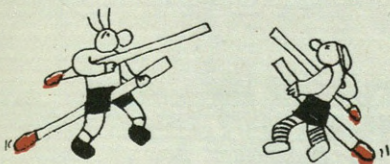
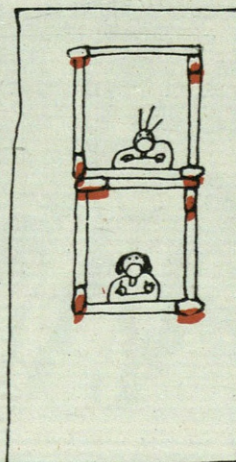
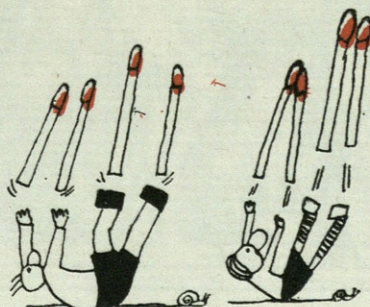
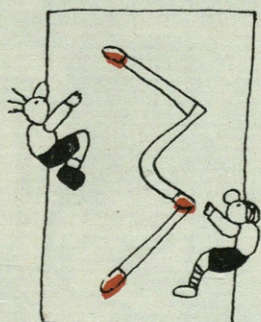
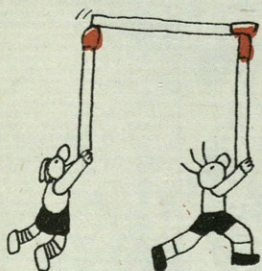
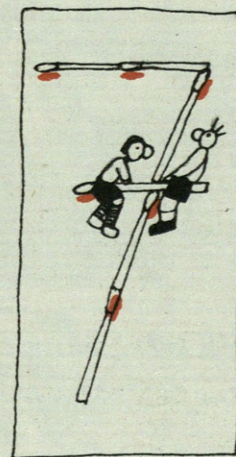
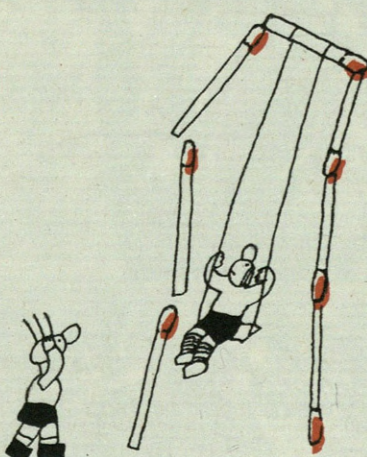
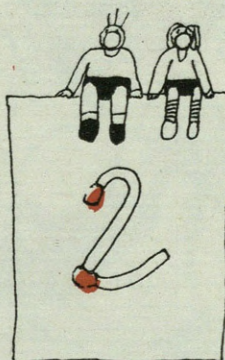
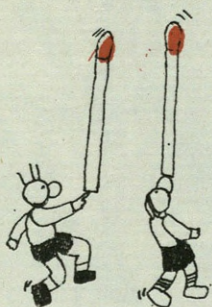
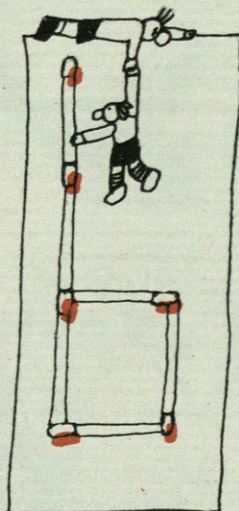
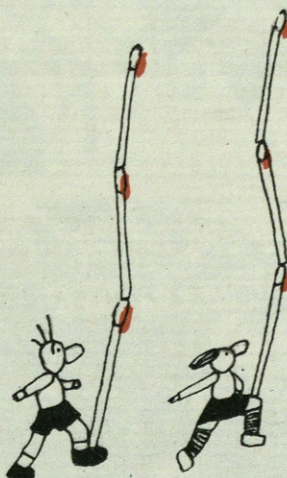
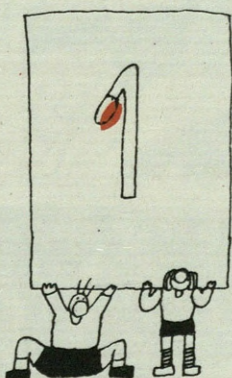
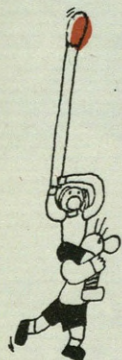
● Maiatzaren 3an Urnietako "Egi-Billa" antzerki taldeak "Mugaulea" deritzan antzerkia aurkeztuko du Zestoan. Honako hau Elizondo zinemaren izango da 9,15etan.

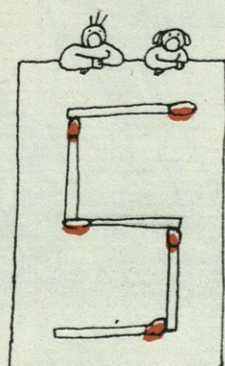
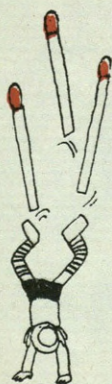
Lan
Kide
Aurrezkiaren

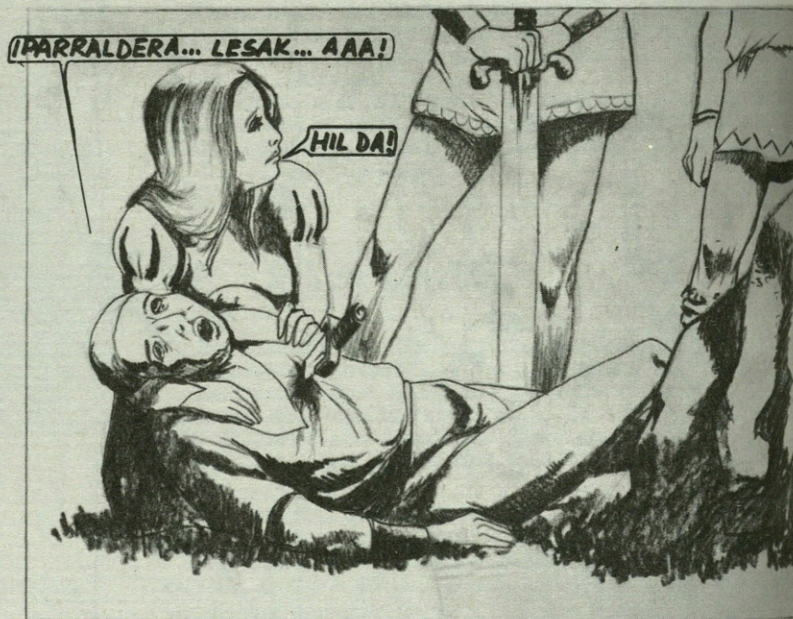
Komikia

GAJA LABORAL POPULAR

REVISTA 8-2-73

ZERGATIK DIOSTAN? ABISUAGATIK. HIGATIK
IZAN EZ BALITZ ORAIN HILIK NENGOKE
BAINA NI EZ NAIZ IZAN

NI IZAN NAIZ, AIMAR

BETISA, HI HEMENDIK

GURE ATZETIK ETORRI HAIZ

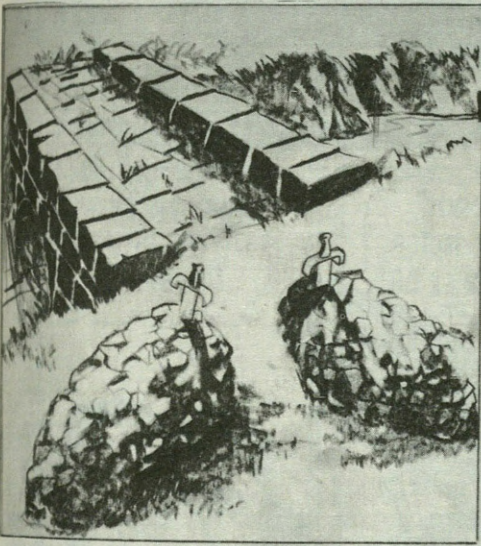

BAI, ETA ZER?
GAIZKI EGINA. BAINA DENA DELA, ESKERRIK ASKO, BETISA

ORAIN LIZARRARA ERAMAN BEHAR DITUGU SOLDADUOK

BAI, GOAZEN GUZTIOK

HARA... NI AIMAR NAIZ, HAU MONTXO DA ETA HORI BETISA.
HIRUROK BASURDIAINGOAK GARA, ETA HI?

NI JURDANA NAIZ. ZERBITZARI BATZUEKIN
ARABATIK NENTORREN, DONIBANERA JOATEKO

EZ ARDURARIK IZAN. GUK ERAMANEN
HAUGU ETXERAINO

BAI HORIXE

ESKERRIK ASKO

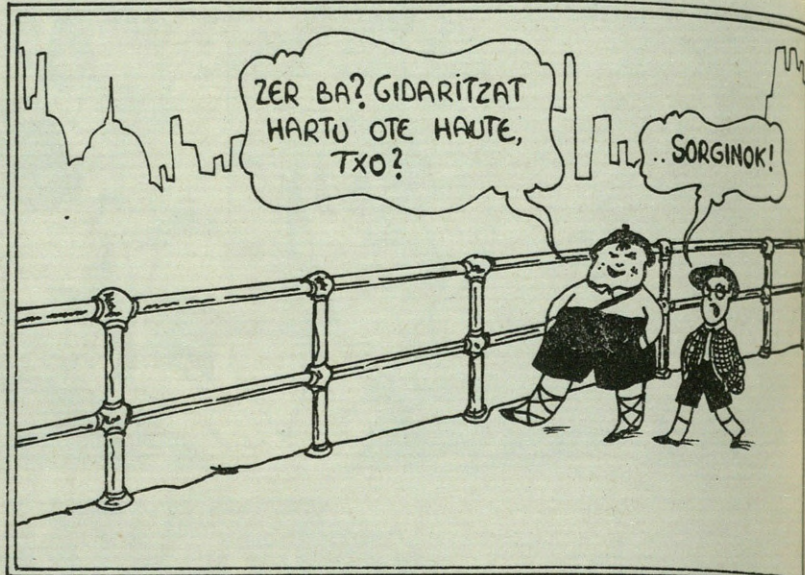
HURRENGOAN EZ HAIZ SALBATUKO
AIMAR

ETA SOLDADUOK BIDEAN ERASO EGIN DIZUETE.
EZ DA HORRELA? BAI. ETA ZERBITZARI GUZTIAK
HIL DITUZTE. ZER EGINEN DUT NIK
ORAIN?

HIRU DAMATXO GETARIAKO

GARRASI LARRIAN

Milaka gizon, heriolarrian, ihesari emanaz, amaren bularretako esne tantak galdu dituzten haur errukarrien garrasi lazarria, ifernuko atakazulotik, askabeharrez, jasumustuan, noraezean abiatu denaren ikara bizia, lurraren azal gainean odolusturik gelditu denaren, gorputz hilotza. Gisa honetan marrazkituriko imajina negargarria datorkigu, arestian, Norodon Siha-nuk-ek bereganatu duen Kambodiattik eta laster Aldirako Gobernu Iraultzailearen eskuetan geltituko den Hego Vietnamiatik.

Vietnamiako gudu luze eta basatian, komunikabideek bete beteko egikizun astuna, burutu ahal izan dute. Egun ere, argi eta garbi dakusagu, gaurko komunikabide ahalmentuen nagusiek zenbatetarainoko eragina dezaketen gizartearen baitan. Gure sukalde bakoitzetara ino sartu da, Vietnamiko haur errukarrien imajina asaldagarria! Gure bihotzak, behingoa, samurberaturik gelditu dira eta gure begietan behera negarmalkoa abiatu da. Egumotan, edozein gizon normalen irudimenean agertzen den Vietnam hauxe besterik ez bide da: Igitai

eta Mailuaren antzirudia hartu duen otsozukur asekaizatzen hagin zorrotzetan, xaka-xaka apurtzen diharduen ardigaixo errugabea.

Badirudi, bapatean, arestian ohar-tu gabela, Vietnamian ere, haurrak bizi direla. Baina haur hauek, ez dira Saigonen bakarrik bizi izan-du, ez dira ere, Nguyen Van Thieu-ren gobernu ustelduak arrosarik gabe utzi dituenak bakarrik. Haurrak ziren, haurrak, 1971an William Calley tenientearen fusilpean odolustu ziren MY Lai-ko hauzotar asko. Baina duela, zenbait hilabete, Calley, My Laiko gertakari guzi haietarik libre gelditu da.

Ez dadukagu ukatzerik. Vietnamiko errefujiatuen problema latza, ez eta ere, berenondasun guziek galdu dituzten milaka sendiren patu hitza. Besterik, ordea, Ford-Kissingerrek, bikote habila noski, beren burua zuritu beharrez, Hego Vietnamiko Gobernu Iraultzailearen erasoaldi sutsu honi eta, bidenabar, Van Thieuren bidez, azken hamar urteotan eraiki duten Hego Vietnamiko polizia-erresumen suntsiketa lotsagarriari.

Errefujiatuen problema, Ford-Kissingerrentzat, funtsean, beren buruak estaltzeko aitzaki bat besterik ez da. Gisa honetan, Kongresoaren ukamenari beren zama guztia erantsiaz, giza-sentimenduz beteriko politiko zuhurrak agertzen zaizkigu. Kissingerrek, Nobel Saria jaso zuen, Parisen, Le Duc Thorekin egin zuen itun zaratzatsua hura zela eta. Garai haiek Nixonen izar argitsuaren argitan gidatuak ziren, "vietnanizazio" hitzak, hots, Vietnamgo hauzia vietnamiatarren eskuetan uztea alegia, bazirudien aterabide sendioa izanzen zukeela, eta amerikanoek, egitazko bakebideak egin ordez, Van Thieuren polizi-erresuma eta bere gobernu usteldua zurkaizten gehiago saiatu ziren. Gauza ezaga dateke, Parisko konponketa egin ondotik, Saigongo gobernuari eutsi beharrez, amerikanoak, sekulako laguntzat egitera behartu zirela.

Txanponaren bestekaldea bistartzen hasi zaie amerikanoei; merezi du eta beste batez saiatuko gara honetaz.

ANATSAN

IKASTOLAK HERRI GIROTIK APARTE?

Gure ikastolek badute zenbait arazo. Baina, non dago arazo hauen gakoa? Jakina da ikastola bat ezin daitekeela herri baten bizitzatik aparte ikus. Zein nahi ikastetxe, inguru-giro batetan dago finkatua eta inguru-giro honek ematen dio, hain xuxen ere, bere berezitasuna eta eskatzen erantzun bat.

Ikastola bat bizitzarako prestaera bezala ikusi nahi badugu, bere barruko egitura eta jokabideetan igarriko zaio prestaera horren nolakotasuna.

Arazo hauetan oinarriturik, interesgarria izango da zenbait puntu agertu eta aztertzea.

1.—IKASTOLA ETA HERRIA.—Esan bezala, ikastolak herri batetan dau-de finkatuak. Eta ezin ditzakegu ikus laño tarteko paradisu erromantiku batetan bezala, herriko arazoetatik aparte. Ikastolak, beste edozein ikas tetxek bezala, herriaren eragina eta borroka giroa nahi-eta ez agertu behar du bere egitura, giro eta programaketan.

Norbaitek esan dezake, ikastolak bere giro bereizi eta apartekoa ukan behar duela. Beste batek, berriz, haurren mundua ez kutsatze aldera, zenbait arazo eta iskanbila ez direla ikastolan jorratu behar. Beste norbaitek, aldiz, ikastolak apolitikoa izan behar lukeela, herriko (Polis) arazoetan parte hartzen ez duelarik. Askok esan dezake, gure herriak ukan dezakeen zapalketa, gure munduak jasan dezakeen kontsumo giroa, zenbait jende bere sakela betetzeko erabil ditzakeen metodo eta erak, arazo hauek ez omen dutela zer ikusirik gure harrek bizi behar duten mundu zoriontsu eta artifizial horretan. Hitz batetan: teknikaz ondo jabetu, pertsonalitaterik gabeko bilakatu, herriaz ez arduratu eta era guztitako zapalketak ongi aplikatzeko beharko dituen buru eta esku trebeak lortu eta landu.

Hontan ari diren gizonak, ongi ari dira beren interesak defendatzen. Telebista, irrati, prentsa eta kaleko giroa ontzat hartzen dituzte nonbait. Ikastolak arazo horiekin ez badu zer ikusirik, indar horiek beroiek (telebistak, irratiak eta abarrek) bideratuko dute haurra —eta gaztea— beste helbide batetara, ikastolako irakasleok egin ez duena.

2.—TEKNIKA ETA IKASTOLA.—Bestalde, bada gure ikastoletan zenbait erromantizismoak jota dagoenik. Hasera batetan erdi klandestinitatean, heziera teknika eskasian erabili zuten ikastolak, esperientziarik gabekoak, gaur ere berdin jarrai behar lukeela uste du eta nahi luke.

Baditu bere arrazoinak. Ikusten baitu zenbait ikastolako giroak arras galdu duela herriko kutsua eta borrokarako zaletasuna. Haserako izpiritu hura galtzeko arrisku bizian dagoela. Hau galtzen badu, hain xuxen, ikastolak berea egin du: galdua da.

Bainan batak bestea ez du azpiratu behar. Eta puntu honetan ez nuke isildu nahi lehenago aipatua: zergatik ez onartu heziketarako teknika modernoak, programaketa egokiak, egitura razionalak eta abar?

3.—IKASTOLA ETA GURASOAK.—Guztiok dakigunez, ikastola bakoitzaren buru bezala, batzorde bat agertzen da. Aitortu ere aitortu ohi da, batzordeen mandatua eta agindua gurasoen ordeko direlakoan datzala. Gurasoen ordeko diren neurrian direla ikastolako buru.

Baina, zer ikusten da zenbait herritan? Batzordeak gurasoengandik urrun dabilzala. Arazo honen gakoa puntu askotan datza: hasera batetan lan asko egin zuten batzordeko zenbaitzuk, gurasoengandik urrutiratu, eskubide osoak bereganatu zituzte. Beste zenbaitzuk, diru gehiena heurak jarri dutelako, beren inbertsioaren ordezkari dirudite, gurasoenak izan beharrez. Eztabaida honek sarritan ukaiten du bere agerpidea: irakasle- ren baten jokabidea eta heziera moldeak gurasoek onartua izan arren, jaun eta jabe diren batzorde batzuen aurrean arrisku eta baztergarria gertatzen da. Nola onartu hausketa hori?

4.—IKASTOLA ETA IRAKASLEGOA.—Hezierarekin zer ikusi haundia du irakasleak. Areago oraindik: ikastola mailan, bera da gelaren aurrean erantzunkizun gehiena duena. Eta nola eduki daiteke irakaslea hain baztertua, zenbait ikastolatan bezala? Bada ikastolarik, irakaslerik batzordeko onartzen ez duenik. Eta bidebatez, sakrifizio ez gutti eskatu ohi zaio, hots, arduratua, langilea eta ikastolari entregatua izan behar duela.

Horra! Baldin berak hezierari buruz hainbesteko zer ikusia badu, nolatan eduki daiteke hain baztertua ikastolako erabaki mailan? Azken garai hautan asko entzun ohi da irakasleak parte hartu behar lukeela ikastetxearen gobernuan, erabaki mailan. Onartu ere, egin da fraile-mojen zenbait ikastetxetan. Nola geldituko ote litzateke zenbait ikastola, guk atzerakoitzat jotzen ditugun fraile-mojen zenbait ikastetxearen aurrean?

Irakasleak, gurasoekin batera, heziera prozesu honetan erantzunkizunik baldin badu, guztiz beharrezkoa du parte hartzea erabaki mailan ere.

JON URRUJULEGI

**Gipuzkoan,
nor gu
baño
gertuago?**

91 etxe zuretzat urbillago

Izan ere, Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa etxe au duzue Gipuzkoako Kutxetan leenengoa.

Orregatik, gipuzkoarren zerbitzurako beti gertu eta prest egotera beartuak gauzak. Auxa da gure egitekorik nagusia, orretarako sortu zan, batipat, Caja de Ahorros

Provincial de Guipúzcoa 1896 urtean. Gipuzkoarren kutxa duzue Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa, Baduzu arrazoirik, beraz, gurekin elkarturik jarrai dezazun. Utzi ezazu zure uste osoa Gipuzkoan leenengoa duzun Kutxa etxe ontan,

**CAJA DE AHORROS PROVINCIAL
DE GUIPUZCOA**

BESTEREN ODOLIK EZ?

Oraindik orain, Frantziako Telebisio inguruan istillu gorria sortu zen. Jehobaren Lekuko (Testigos de Jehová) deritzaten erlijioa emakume bat mintzatu zen. Entzun ezin alakoak jalkitzen ziren emakumearen aotik. Jainko ber-bera zela mintzalari esanaz, amorrazio biziz eta odol bero-beroz jardun zen.

Semeak zituen ama bat, nola mintza zitekean era artara? Barru-barrutik maite zituela bere aurrak, zioen emakumeak. Eta bere aurrentzat maitasuna jarioka zuen emakume arek, zin eginez eta Jainkoa lekuko-testigu jarriaz, aitortzen du «BERE AURREK IL BEAR BALUTE ERE, EZ ZUELA SEKULAR UTZIKO BESTEREN ODOLIK AIEI EMATEN». Arrazoiak? Bibliak diolako «ezin daitekeela odolik jan ez edan». Emakumearen esanetan eta oro bat Jehobaren Lekukoaren artean, besteen odolik norbere gorputzean ezin daiteke inoiz ar.

Au onela izanik, erru gabeko aur gaixoak, beste guztiak baiño geiago Jesusek maite dituen aur kutunak, besteen odola artu bearrean arkitzean, beren biziak galtzeko arriskuan daude, beren gurasoek begi itsuekin Biblia irakurtzen dutelako; Bibliaren itzak, itzez-itiz dituztelako eta Bibliaren izpiritu, esanai eta interpretazioa aintzakotzat eukitzeak ez omen direlako.

Neretzat, eraman ezinezkoa baiño geiago da konpreni ezinezkoa orrelako pentsaera tristea. Umeen ama ura isildu zen, baiña Telebisio telefonoak ez ziren isiltzen. Alderdi guztietatik zetozen delak eta delak. Eta ez asmo onekin gaitzera. Jendeak laster auzia erabaki zuten: Jehobaren Testigu diren oiek Greve izeneko plazara eraman ditagun eta bertan txikitu eta xeatu; gizarte ondazaille zikin batzuk baizik ez diren oiek il eta kito.

Odola emanik salbo daitekeen aurrailtzen uztea burugabekeria izugarria da. Pentsaera ori delata, jendea iltzen utzi? Zorakeria aundia goriki!

Damaigun ordea bakoitzari berea. Errespetagarri den zerbait badakusat Jehobatarren jokaera orretan. Lurreko bizitza luzatzearen, Bibliaren letra bat ez betetzea, beren ustetan, norbere bizitza ondamentira eramatea litzateke. Guk ez dugu uste orrelako opari-sakrifizio izugarriak Jainkoak eskatzen dugunik. Oriek bai ordea; ez nolanaikin sinismenarekin gaitzera: beren buru eta biotzez maite dituztenen eriotza ontzat artzeraino, alajaina. Beren sinismena guztiz egia izan ez arren, ziurtasun aundienaz beste bizitzan sinisten dute; eta, bizi galtzeraino sinismen ori egizat eukitzeari, ez aal deritzazu merezi duenik gure begirune eta errespetoa?

Ez gaitzean ordea itxurati eta fariseo paltsoak izan. Ba ote dugu gero Jehobatarrekin arrika asteko eskubiderik? Bizitzaren irudi baizik ez den odolari, bizitza berari baiño geiago begirune, itzala eukitzea, ez ote da burugabekeria izugarriagoa? Telefonoz oiuka, Jehobatarrek desegin egin bear zirela ziotenak, beren eginkizuna bete zutelata lasai geldituko ziren. Zabal-zabal lokartuko ziren. Ordu berean ordea, Frantziako Lendakari Giscard d'Straing'ek Egiptoko Lendakari el Sadate Jaunari, bombardeorako «Mirage» izeneko egazkin abioiak saldu zizkion. Konpitak Israeldarrei botatzeko ez ziratekeen egazkin aiek.

Eriotzaren saltzaille bihurturik zegoen Frantziako Lendakaria. Eriotza zeramaten beren barruan egazkin aiek. Ez aur eta ez beste inoren bizitzarik errespetatuko zuten egaz-

Eriotza saltzen

kin aiek. Zer axola? Frantziari dirutza polita zekarkion salmenta arek. Besteren eriotzaz zetorkiola dirutza ori Gutxi axola. Bitartean, txikitu eta xeatu egin bear zirela jehobatarrek, ziotenak, lasai daude lo. Jehobatar gizagaixoak xeatu bear dira besteren odolik gorputzean artu nai ez dutelako; «Mirage» egazkiñekin batean eriotza saltzen ari ziren Lendakari eta gobernamendu-koei pakean utzi bear zitzaiz; alien tratuak tratu onak ziren: Frantziarentzat dirua irabazteko tratuak. Egia dira bai Kristoren itzak: Lastoa dakusagu besteren begietan; agarik ez ordea gurean. Nor ote dugu makildu bearrekoa? Jehobatarra? Frantziako Lendakaria? Nor ez?

Mutillak gara gu bai besteak zigortzeko. Or dago abortorearen arzoa; milloiak eta milloiak, isilka edo lege babesean, jaio aurretik, amaren sabelean odolustuta iltzen dira

gaurko egunean. Aur auen odol guztia bateratu aal bageneza, gizonaren makurkeria eta gaiztakeriaz izutuko ginateke noski. Jehobatarrek xeatu bear direla dioten artean, zenbat ote aborto zale amorratu? Berez ikaragarria baderizkiot ere, konprenitzen dut jendearen on bearre legepean jarri bearrekoa izango dela abortoa leku askotan. Orretxek, ordea, adierazten digu zenbateraino dagoen bekatan itota gizona.

Izugarria, bai, besteren odola ez artzearen norbaiti bizi galtzen uztea. Izugarriagoak, ordea, gure arteko armamentuen salmentak, gure arteko matxinada eta odol ixurketak, abortuak, jendea gosez iltzen uztea eta abar.

Lastoa dugu ikusten besteren begietan, gurean aga dagoen bitartean.

Arostegitar Jok

NORK KUKURUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

..Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Transportes **azkar s. a.**

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora Joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

ELIZAREN BERRI

ROGER GARAUDY-K: "KRISTAU NAIZ"

Titulu honekin, Frantziako alderdi komunistak 1970ean, bere baitatik erauzi zuen Roger Garaudy-ren artikulu bat eman digu "Témoignage Chrétien" astekariak (1975-IV-10).

Z.A.-ko irakurgoari interesgarri dakiokelakoan, aipatu artikuluaren muina eman nahi nuke. Agian, izen eta hitz berdin pean, mami berdina ezartzen dugu Garaudy-k eta guk (baina ez ahal da hori bera gertatzen beren burua kristau ortodoxotzat dutenen artean ere?). Halere, behinola kristau militante, hurrena komunistak militante, eta gaurregun kristau dela esaten digun honen irizpidea jasotzea.

—oOo—

1. Giza bizitza —hasten da esaten Garaudy— iraultzaile militante bihurtzen denean hasten da. Eta bere bizitzaren sentidu guztia, ekintza iraultzailearen oinarria fedean aurkitu duenean topatu duela.

Fedea ez datza, egia sail bati atxikitzean, kreazio lanari irekitzean baizik.

Jainkoa ala gizona sinetsi? Sasi-prolema da hori. Gizona sinetsi gabe Jainkoa sinetsia, iheskeria litzateke. Gizona sinetsi, baina trazendentzia ez, gizona soiltzea eta murriztea litzateke, berri.

Trazendentzia hori, ordea, ez dator zerutik; historiatik jalgitzen da. Fedea liberatzailea da; fedea ez bait da bizitzari zentzu handiago bat ematea, ekintza handiagora eragitea baizik.

Beharrezko da fede hori, "dimentsio bakarreko" gizon izan nahi ez bada. Kreazioan parte hartu nahi baldin bada alegia.

Bizitzako prolemarik handienetakoa, fede hori, teologi hitzez ez, baina giza hitzez ematea da. Jainkoari buruzko mintzairaz ez, baina geure mugak gainditzeko aukera damaiguen deikundearen interpretazio bezala. Jainkoa ez bait da kanpoko objekto bat, deitzen duen eta deitua den sujeta baizik. Eta presentzia hori, proiektu bat bezala bizi behar da, eta ez, alde aurretik erabakitako plana bezala, kreazio jarraiki bat bezala baizik.

Jainkoa gizonaren definizioan sartzen dena da. Gizonaren mugak hausten dituelarik. Etorkizunaren asmazigintzarako etengabeko irekitasun bezala agertzen delarik.

Kreazioa ez da amaitua, eta kreazio berorren erantzukizuna du gizonak. Eta erantzukizun hori, politikoa da. Salbamendua, mundutik kanpo harturik, liberazio borrokatik igaroz izan ezik, "ilusio" hutsa da.

2. Ifernua, besteren urruntasuna da.

Jainkoa badela esatea, gizona gizon baino gehiago dela esatea da. Jainkoa badela esatea, gizona jadanik nadiren kondizio eta kausen ondorio baino gehiago dela esatea da. Egungo nahas-mahas guztia, egungo kontrazio guztiak batasunean ikustea posible da, nire ekintzaz posible. Jainkoa niregan dagoelako.

Jainkoa pertsona dela esatea, zera da: nire harremanak etorkizunarekin, gauza arteko erlazio baino zerbait gehiago dela esatea da. Pertsona, deitzen nauean egiten dizkidan galderei erantzunez egiten naitzela esatea da.

Jainkoa Aita dela esatea, zera da: gizona ez dela gizatar bilakatzen, besteren komunioan ez bada.

Jainkoa ahalguztidun dela esatea, zera da: ez dela zapalkuntza indarrik, gizonak borroka ez dezakeenik.

Ifernua zera da: besteren lagunarte eza edota besterenganako hitxitasuna.

Otoitza zera da: "gure baitan etengabean jalgintzen ari den izatearen musika sakona entzutea, eta nork bere bizitza dantzatzea musika berorren doinutan".

Salbamendua zera da: gizonari, jadanik dagoenarekin, naturarekin, ohiarekin, ezarritako ordenarekin, alienazioekin hausteko ahalbidea eza gutzen duenean gertatzen zaiona.

Kristau salbamendua eta herrien liberazio mugimenduak ezin bereiz daitezke. Dualismo hori itxurakeria litzateke, eta ezarritako ordena edo desordenari eskua ematea.

Halere, ezin eman daitzeke biok gauza bat beratzat: Jainkoaren erreinua ezin koka daitzeke behin behineko edo probisional den ordena batetan: ez "Jainkoagandiko" monarkian, ez "kristau" demokrazian, ez "kristau" sozialismo edo klaserik gabeko gizartean.

Fede eta sozialismo arteko erlazioaren prolema, elkar ernaltze prolema da: fedeak sozialismoari trazendentzia ematen dio, eta sozialismoak fedeari histori dimentsioa: liberazio politikora, liberazio historikora, bekatuari buruzko liberaziora eraginez.

Gizonak, erabat ze ruko eta erabat lurreko izan behar du: Jainkoak sinesteak gizona sinestea dakarkion gizon behar du izan.

Fedeak, nori bere baitan hixtea eragozten diona da.

AMUNSA

RIKARDO

OPTIKA ETA FOTOGRAFIA

Begietarako kristal bigun eta irmoak
Betaurreko galgatuak
Eguzkitarako betaurrekoak
Prismatikoak
Eztaietarako eta egun haundietarako argazkiak
Margoak argazkiak
Argazki zaleentzat
Fotokopiak
Kale Nagusian, 12

TOLOSAN

YOGUR
GURELESA
GOGOZKOENA

ERLOJU ETA BITXITEGIA
Eduardo Chopetia

Getaria, 10 - Urrutizkiñak: 417781 - Etxekoak: 422700 - DONOSTIA

zornotza

EUSKARA JALGI HADI LANTEGIRA!

Ezin besterik esan gure herriko euskal izena duen lantegi baten katalogoak ikusi ondoren. Bertan bost hizkuntzatan idatzita daude erreminta gora beherak; gaztelaniaz, frantsesez, Ingelese, Alemanez eta Italianoz. Non utzi dute euskara? Lantegiaren izenean bakarrik?

Baina zorionez ez dira lantegi guztietan berdin jokatzeko ari jakin dugunez beste batetan —hau ere euskal izenez bataiatua— hainbat bulego inpreso ari ei dira prestatzen bi hizkuntzatan, euskaraz eta gaztelaniaz. Ekin bide hortatik, ia beste batzuek ere zuek egindako hildoari jarraitzen zaizkion.

HERRIKO ALKATEA

Arratia bailarakoa dugu, semea, herri hontako alkatea, Arantzazu herrikoa, Euskalerrian jaioa beraz, euskal abizena du, eta euskeraz daki, baina euskaldun sentitzen ote da?

Orain egun batzuk gure herrian umeen eguna antolatzen ari diren talde batetako lehendakaria, egitarauak seilatzera joan zen udaletxera —ezin bait da Zornotzan seilu gabeko egitarauak hirmetan ipini— Programa hau euskera hutsean idatzia zeuden; gure alkateak norbaitek ulertuko ez duen errukiz edo, ez zuen baimenik eman programok seilatzeko.

Gure herrian hizkuntza biak erabiltzen diren ezker, bietan egin behar ei dira egitarauak. Eta erdera hutsean egiten direnak? Itxuraz lege hau antolatzaileak euskerazaleak diranean bakarrik bete behar da. Programa guztiak hizkuntza bietan idatziko balira, ez genuke hainbeste erdera ikusiko gure hormetan eskegita.

BIZKARGI

Zornotzatik gora dago Bizkargi mendia. Aspaldiko urteotan pinuz bete zaigu ia ia gailur hau. Badugu Zornotza eta inguruetakook Bizkargi joateko zaletasuna, batez ere «Santikurtz errepetisiñoan»; aurten maiatzaren 4ean izango da jai hau.

Hainbat kaiku eta hainbat gora izango dugu zihur asko egun hortan beste urteetan bezalaxe; baina, horrela, aldatuko ote dugu egoera? Ez da erraz izango, baina noiz behinko beharrezko dira juergatxoak ere.

Gure aurretikoak hainbeste odol ixuri zuten tokian hartutako haize berriek, lagunduko ahal digute gure herrian aldamenen itzita ditugun hainbat arlo jorratzen.

ISABEL

ondarru

MIRENTXURI

Zorionez ez zera mututu. Zuk ematen dizkiguzun berriek benetan pozitu gaituzte. Badu, bai, gure Euskal Herriak irakasle jator eta gerturikoen premiña. Zorionak eta aurrrera!

Lasai egon gurekin. Egia esan, hamaikatu ikahara emon izan dizkiegu Ondarruko haur eta hain haur ez zirenei ere. Orain inork ez du sinistuten kortzeleko mamuokin. Gu eta gure senide sorgiñak bai ondotoxo ere astindu eta uxatu gintuela elektrizidadeak!! Baina, argi indar horrek gure kale eta etxeak argitan ipini baditu ere, bada oraindik zer argitu gure Herrian. Elektrizidadeak argituko ez duana, noski. Eta horra hor, nola zeregin berri hau bete beharra etorri zaigun kortzeleko mamuoi: herri eta gizonok askatuko gaituen egia zaindu eta zabaldu.

Hau jakinik, ulertuko, dituzu, noski, zure aittak egin zituen barre algarak. Aldizkari batek zure aittak zala-ta euki eta guk aipatu genuen «anka sartzea» jakiteko gurari bizia agertzen dizkiguzu. Egarri hori asetuko dizugu, pozik be pozik. Jakin garria zuretzat eta guztiontzat. Aittari eskatu, arren, bere baimena. Eta beti bezela, gazte eta umoretsu jarrai dezala.

«ALCOHOLICOS ANONIMOS»
ELKARTEA:

Ba ote zenekien honelako elkar-terik Ondarrun zegoenik? Alkoolari ihes egitera saiatzen den talde bat geure artean badugula jakin dugunean, geure begiei igurtzika jarri gara. Hain berri sinisgaitza zen guretzat!

Hain zuzen, egunero, eguerdi eta illuntzean, gizon aldrak, Kantxopean zehar igarotzen, geure tala hontatik ikusten ditugu. Zer egiten dute? Ardaa «jan». Geure etxeak ere ederki apaindu ditugu ondarrutarrok urte hauetan. Etxe hoietan «liburutegiak» ere modan daude. Zoritzarrez, edariz beteriko liburutegiak...

Giro honi ihes egitea nahi diote-nei alkar laguntza anaikar bat eskintzen die talde horrek. Baita arazo horrekin herri osoa kezkatu eta arduratu ere. Asmo honekin hitzaldiren bat gertatzen ari dira. Gure Herria ondamentira daroian droga alkoola dela, dabilta oi huka osagi-leak. Holako baten eritziak entzutea ez zaigu txarto etorriko. Ez horixe!

KOTXEAK IGERIAN:

Joan zen larunbatean, gau nahastua kortzeleko mamuontzat. Hain zuzen, geure azpian, Kantxope deritzon kale kantoia dugu. Kaleak bihurtu handia egiten du, eta hibaia alboan. Eta horra hor, gaur erdi ondoren, non gomutatzen zaien kotxe bati, berak ere uretara danga egitea. Bi bidar pentsatu gabe, bai egin ere. Hura zen dzangada eta ikuskizuna! Hibaia argitan jarri zen. Andra Mariak zirela esan zezakeen! Baina kotxe barruan joazanez ez zitzaion ondo irudit, itxura denez, igerian egiteko asmo hori. Eta han urten zuten guztiek, estu, eta deihardarrez... kotxea igerian hibai erdian utzia.

Kortzeleko mamuok, beldurrez gaude, modan jarriko ote den kotxeak ere Kantxopean igerian egitea. Bada, hau ez da lehenengo... eta itxura denez, ezta azkenekoa ere. Zorionez, irain arte, kotxe eta kotxeok onik urten dute, busti bat hartuta, noski. Baina, galtzaileok oraingoan ere kortzeleko mamuok gara, bada, kotxe guztiei igerian egitea jai edo jai-bezperatan gomutatzen zaie, eta beti gauerdi ondoren. Eta honela ez dago lo egiterik...

Kortzeleko mamuok

deba

GAZTE ELKARTEAN

Elkarteko gazte pila batek hautaturik batik pat, Ximon Loiola lehendakari egina da. Aurreko urtean emaztea eta orain senarra zuzendari izatea ez da eguneroko gertakizuna. Jo diezaiegu ondo irabazirik eta onerezirik dituzten txaloak.

Batzordea jende gaztez osatua da eta lan egiteko gogo oso handia dutenez, Ximonek gai hauetan duen eskarmentuaz baliaturik, ekintza onuragarriak lortuko dituztela uste dugu. Ea ba, gazteok duzue hitza.

«GOAZ» TALDEA

Herrian, lehen agerpenean hain harrera ona izan ondoren, gure antzezlariek lau irtenaldi eginik dute, txalo ederrik jasoz. Orain, obra ondo menperatu eta hainbat dei duten garaian, sortu diren hutsu-neak eraginik obra utzi eta berriaz hasteko dira. Hautatua, mugaz handiko Daniel Landart egile gaztearen «Noiz» da. Ta, oraingo, gehiagor gabe, taldeak Lukas Dorronsoren gidaritzapean aurrera lanean gogor jarraituko duela, esan genezake.

EUSKERA IKASTEN

Ikastola eta Gazte Elkarteko batzordeak antolaturik, gaztetxo, heldu eta zaharragoak, berrogeita hamar inguru, bost taldetan banatuak, alfabetatze ikastaroan gure hizkuntzaz jabetzen saiatzen dira. Deban dugun premia ikusirik, ez da, gutxiagorik ere, asetzen gaituen erantzuna, baina gazteak gazte, be-

netan pozten gaituena zenbait guraso eta Ikastolako irakasle bertaritzea da.

TELEBISTAN

Noizpait izango zela eta gehiagorik gabe lasai geundela, zapla! nuklear zentralaz elkar hizketa. Baina arazoa aurkezteko era, galdera erantzunei ezar zieten mugak, Deban berek jasoaipamen eza, Rekaldere azalpena baztertzea eta gehiagorik, behin eta berriz adierazten digu, holako gaietan goitik etor lebigukeenaren zai egon gabe, herri mailan lan egitea hobe dugula.

IDIAKEZ

abadiño

GUTIEÑEZ MOMENTU BATEN

Gure herriotan ohitura da norbait ezkontzen denean, norbait ezkontzen denean, norbaiten etorrera ospatzeko, norbait soldaduskara doanean etabar, lagun artean bazkari edo afari batez ospatzea. Bestelako makina bat arazo ere erabakitzen da mahai inguruan, afari edo bazkari inguruan. Batzuen iritziz ohitura burges, kontsumo gisartearen morroi; baita garraferu ohitura etabar ere bada. Baina ohitura bat da eta ez dago ohitura xarrik edo onik, ohitura ohitura da soilik eta kitto.

Igaro den astean holako batzarre batetara gonbidatua izan mintzen. Lau lagun soldadutzara doaz, eta, hauen agurra ospatzeko afari bat gertatu zuten.

Ohi den legez jendea umore onez; kezkatu beste batzuk; eta mundua arreglatu beharrean besteak; hau da, momentu haietan bederen denak ziren ekintzaileak: denek zuten zerbait egiteko herriaren aurrean eta gerturik hartaz zerbait egiteko; denak ziren herritar eta euskaldun borrokatuak, han ez zegoen atzerarik.

Ni ere kezkatu nintzen une batez, baina beste gauza batez: batzarre hartatik gosez irten behar ote genuen, zeren afaria hogeitamarrentzat eskatua zegoen eta berrogeitamer azaldu azken orduan. Ekarri zutena banandu zen.

Ondorio hau atera nuen bertatik: aurrerantzean herriko zerbaitez ekin-tzaren bat gertatzen denean bera erabakitze, batzarra arruntak egin beharrean, azken honen motakoak egin beharko ditukula-nahiz eta gosse apur batekin gelditu-ekonomiaz galtzen irten gara baina herriak irabaziko du, zeren batzarre arruntetan, herritarren aldetik, arrakasta alderantziz izaten baita. Zuk zer uste duzu?

HERRIKOIA ALA
HERRIKOIKERIA

«Badira oraindik agintari herrikoia» norbaitek esan zuen non bait. Badira oraindik, geure herrian ere holakoak oraindik, jai herrikoia euskaldunak egiten gazteei esku bat luzatzen dietenak. Gainera, beren esanez, beren erresponsabilitate pertsonalaz lagundu ere. Lehen zati hartaz txalotzen dut jaun hau eta nire eta gazte guztien aldetik zorionak eta holaxe urte askotan agintaritzan iraunde zazun opa dizugu.

Gazteriak zerbait antolatzen denean herriko zerbait arazoetarako dirua ateratzeak izaten da gehienetan, bide batez jai herrikoia izan daiten ahaleginduz; orduan, ahal denik lehen eta zehatzena herriari kontuak azaltzeko antzinatiko ohitura dugu.

Baina hemen daude komeriak; diru asko atera denean jendea artega, hango paperak ikusi, berrikusietan aipatu beharra; zorrak ateratzen direnean berriz danak isilik inork ez daki ezer.

Jaun hori ere ohartu zen herrian zehar zabalik zeuden papertxoak. Baina nola ipini paper hau nire baimenik gabe? —galdetu omen zuen— lehen, jai egiteko larri aldi, niregana, eta, orain, ezertaz ez kontatu. Bai, benetan, apur bat geraka xamarra dela dirudi.

Baina noiztik behar da baimena herriari beren ekintza baten kontuak azaltzeko?

Saibiko Artzaina

ERREÑOZU

UZTAPIDERI OMENALDIA

Hernanik Ereñozun egingo dio Manuel Uztapideri omenaldia, Maiatzaren 4ean. «Ur-Mia» bazkunak eskaintzen dio bailara osoaren izenean.

Honako bertsolari hauk hartuko dute parte:

Xalbador, Mattin, Azpillaga, Lopategi, Joxe Lizaso, Lasarte, Mitxelena eta Koxme Lizasok.

Gai-jartzaile, Joxe Mari Aranalde.

EGITARAUA:
GOIZEAN:

10etan, herri meza Ereñozuko elizan.
11etan, bertsolarien lehen saioa eta Uztapideri oroigarria.
11etatik 2,30era bola txapelketa.
2,30etan, lagunarteko bazkaria «Ur-Mia» bazkunean.

ARRATSALDEAN:

5etatik aurrera, bola txapelketa.
5etan, «Ekintza» dantzari taldearen dantzaldia.
6etan, bertsolarien bigarren saioa.
Egun guztian TRIKILARIAK.

donostia

KRESALA ARETOAN HITZALDIAK

Luis Mari Muxikak eman zion elebitzari buruzko hitzaldi sail bati hasera Apirilaren 17an. Hitzaldi interesgarria izan zen.

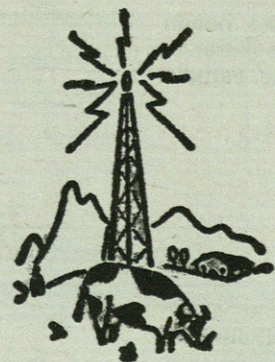
Bigarren maiatzaren 5ean emango da. Hau ere erdaraz eta Euskalerrira kaleko KRESALA aretoan, gaueko 8etan.

Bide honetatik ihardungo zaigu Maria Jose Azurmendi hizlaria:

- 1) Hizkuntz harremanak: soziologiako hauzia.
- 2) Hizkuntz harremanak: soziolinguistikak.
 - a) arazo makrosoziologikoak
hizkuntz istiluak
hizkuntz egoera arrunta
diglosia
 - b) arazo mikrosoziologikoak
Elebitza
amaren hizkuntza
hizkuntza nagusia
gainerako hizkuntzak.

Donosti-Currerki-Kutxa

EUSKAL IRRATI
SAIOAK

Banen baneko azikal
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta aber
Torelavega'ko Perla Joan
etorriak

Baserriaren alde

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
gahadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserriar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gafiera esne putzuak,
Olek guztiak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

USURBILGO AIDEPOROTUA

Donostiako lurretan eta Diputaziotik 3.600 metro tara Zaratak eta burrundak ez digu bizitzen utziko Lekurik ederrenetakoa desegingo digute

USURBILGO AIREPORTUA

Inork ez zuen uste Usurbilen aireportu batera leku egokirik bazenik. Inork ez zuen sinetsi honelako aldrebeskeriarik. Baina sinetsi beharra dago. Berri hori dakarte behin eta berriz egunkariak.

Donostiatik 13 kilometrotara izango dela esaten digute gainera. Baina ez da Donostiakoa izango, Usurbilgoa baizik.

Harrigarria! Hondarribiakoari «Donostiako aireportua» deritza. Honi, berriz, Usurbilgoa, Donostiak ez ote daki noraino iristen zaizkion bere mugak? Usurbili Ibarrola eta Itxuinxabal baserrien ondoan diren lurak hartuko dizkio. Hirutatik bat hartuko dio Usurbili. Hirutatik bi Donostiako partean egina izango da.

Donostiatik 13 kilometrotara izango dela esaten da behin eta berriz. Donostiaren erditik Orio aldera den Aginagako Lasao baserrira daude 13 kilometro. Aireportua jarri nahi den lekura 3.500 metro besterik ez daude. Non eta berebilak bezela zeharka, goraka eta beheraka ibiltzen diren egazkinak ez dituzten ekartzen. Airean ibiltzen direnen ordeaz oinez ibiltzen direnen batzuk ekarriko dizkigute dirudienek.

Donostiarrek badute esnatzeko garaia; aho zuloan izango dute delako Usurbilgo aireportu famatua. Danborra entzuten egon beharko dute urteak dituen egun guztietan. Burrundarik haundiena Amara, Anoeta, Loiola, Aiete, Añorga, Usurbil inguru horretan aterako dute. Hegal horretan lurreratu eta hegaldutako bait dira. Hor dira Probintziako gaixotegi gehienak.

Usurbilgo udaletxeak eginik du, asmo honen aurkako estudio bat. Oraindik ez dugu eskuratzetik izan. Hurrengo batean emango ditugu estudio horretako argibideak eta xehetasunak.

BELARRIAK ZULATUKO DITUEN BURRUNDA

Hotsa, zarata, burruna. Hau da gure gizarteak duen arazorik larrienetakoa. Belarriak gogortzen ditu, nerbioak izurratzen, urdaila eta arnasa hondatzen.

Hona zer gertatu zitzaizen akuriei:

«Dantzaleku batean jarri zituzten bi akuri otar batean sartuta. Dantzara joan ohi diren gazteei ipini ohi zaien musika entzun behar izan zuten... 88 ordu musika zaratatzen entzun zuten, tarteka-marteka, egun batzutan.

«Zer gertatu zen? Ia erabat gogorturik geratu zirela. Entzumenaren % 25 hondatu zitzaizen».

Hona beste adibide bat:

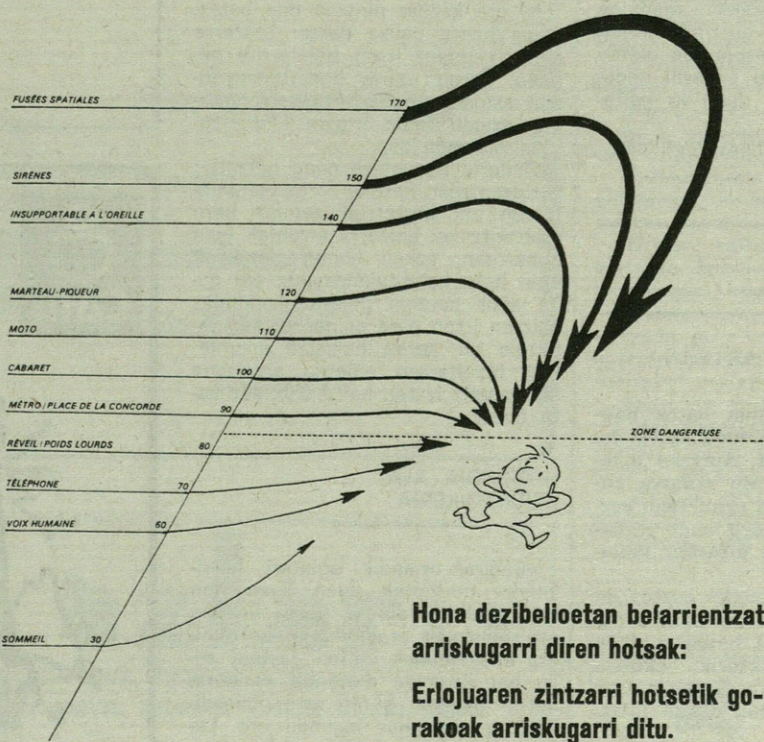
«Egazkinaren reaktore batetik metro batera jarri zen akuria. 150 dezibeliotara, hain zuzen ere. Hamar minututarako hila zen. Larruan erre uneak zituen».

Izan ere, nori bururatzen zaizkio honelako astakeriak?

Honelatsuko astakeriak egiten ari gara. Rock eta Pop dira musika alorrean gaurreguneko izurriterik haundienak entzumenaren aurka.

Ibarrola baserriak: honelako leku zoragarriak hondatuko dituzte

Aurrerapena ala atzerapena dakar?

120 dezibelio ditu konpresorearen zaratak, 110 motoarenak, 80 despertadorearen zintzarriak, 70 urrutizkinak.

Zenbat zarata entzuten duten gure belarriek egun osoan, urtearen buruan, bizitzan zehar? Eroitzeko moduan, belarriak gogortzeko hainbat, gizona desegiteko neurrian.

Phones, Hertz eta dezibelioak zer diren adierazten ez gara hasiko. Hertz eta dezibelioen bidez neurtzen dugu hotsaren maiztasuna eta dardara. Gure belarriko entzumenak neurri bat badu. Hondatu egiten du gehiegizkoak.

75 dezibelio arte irauten du. Handik gora arriskugarria du. 110 dezibelio berrundak ateratzen du 35 kilometro² ingurumari guztian lurreratzera eta hgalatzera doan egazkinak.

Donostia eta beronen ingurumari guztia gizonarentzat arriskugarri den burruna honen erasopean biziko da gau eta egun.

Eta ez dezagun ahantz belarriak buruko nerbioekin duen lotura.

Eromen bat izango da aireportu hau. Jendea eroetxera bidean jarriko duen zerbait.

ORAIN MENDIAK ERE BAI

Usteldu ditugu errekek eta hibaiak, bota ditugu lehengo etxeak, bete ditugu ordekek etxez eta lantegiz, ketu dugu goialdea, hil ditugu txoriak, piztiak eta arraiak, moztu ditugu zuhaitzak.

Dena hiltzen, dena desegiten, dena hondatzen, dena itxusitzen ari ginen.

Orai mendiak kendu behar ditugu. Sakanak bete, tontorak eratxi. Dena berdindu.

Izugarrizko urraketak egin beharko dira aireportu hau egiteko. Lekurik zoragarrienetakoa desegingo da.

NOIZ ARTE ETA ZEREN ZERBITZUTAN?

Hau da buru piska bat duen edonork egiten duen galdera. Sasiak hartu ditu eta urak eraman oinezkoen bideak. Zuloz eta koskaz beteak daude autobideak. Galdu da zenbait gurdibide eta trenbide.

Begia ere kentzen dizuen autopistan sartu behar duzu lepoa hautsi gabe ibili nahi baduzu.

Eta, orain, Nafarroako eta Arabako ordekarren batean aireportu on bat egiteko ordeaz, buru gailan egingo digute. 100 kilometrotara izango genduzkoen aireportura eramango gintuzkeen bideak egitea eta konpontzea baino errazagoa da nonbait.

Lurrean ezin ibili garenok, airean ibiliko gara hemendik aurrera. Oinetakoentzat adina egiten ez dugunok, hegoentzat hainbat egin beharko dugu.

Herria hondatu dugu, orain lurra desegin behar da erabat.

Noiz arte eta noren zerbitzutan?

ERRIALDE